

Jaarverslag 2016

CvT Brugge-Ruiselede

Het jaarverslag bestaat uit drie delen.

Wij starten met een statistiek van de klachten van het behandelde jaar.

Verder signaleren wij kort de belangrijkste observaties van onze commissie tijdens het lopende jaar.

Wij maakten ons in 2016 vooral zorgen over:

- het wegvallen van heel veel activiteiten in het PCB gedurende een hele lange periode als gevolg van een aanzienlijk personeelstekort, zonder direct uitzicht op een snelle oplossing van het al lang aanslepend probleem, en
- de sleet op materiaal en infrastructuur in een verouderend gebouw, met een directe impact op de basisbehoeften, de gezondheid en de hygiëne van de bewoners van het PCB en op de kwaliteit van hun dagelijkse leefomstandigheden, met een recordaantal klachten als gevolg.

Wij besluiten met een korte opsomming van een aantal verwachtingen tegenover de CTRG.

We herhalen eerst onze aanbevelingen van 2015, omdat die nog steeds actueel zijn, en verwoorden nadien een aantal specifieke verwachtingen na de goedkeuring van de wet Potpourri IV.

1. Statistiek

In het jaar 2016 hebben 103 verschillende personen ons gecontacteerd. Wij ontvingen in de loop van het jaar in totaal 170 schriftelijke klachten. Drie ervan bereikten ons via de CTRG (waarvan twee klachten door een advocaat werden geadresseerd aan de CTRG), twee andere via de federale Ombudsman, één via het JWW en één via de Commissie van toezicht van Gent, die een klacht ontving van een advocaat omtrent een gedetineerde die ondertussen in Brugge verbleef. De 163 andere klachtenbrieven werden door de gedetineerden gebust in de daartoe bestemde brievenbussen in de beide gevangenissen.

Twee klachten betroffen het PLC van Ruiselede, 165 het PCB van Brugge. De drie overige klachten gingen over feiten in andere gevangenissen. Voor de klachten over Gent (niet terugbetaling van TV-kosten na beslieding van DG EPI) hebben wij de gedetineerde verwezen naar zijn raadsman. De klacht over feiten in Beveren (verkeerde inschatting inhoud tuchtstraf) hebben wij na contact met de directie van Brugge kunnen beantwoorden.

Heel wat klachtbrieven bevatten meerdere klachten. Ten behoeve van onderstaande statistiek hebben wij die opgesplitst. Anderzijds is een beperkt aantal brieven niet in die statistiek opgenomen. Een brief waarin een gedetineerde ons de toestemming geeft om voor een voorgaande klacht zijn naam te gebruiken wanneer we de directie contacteren, werd bijvoorbeeld niet als klacht weerhouden in onderstaande statistiek. Een brief met kerst- en nieuwjaarswensen die wij van een gedetineerde ontvingen evenmin.

Op die manier bekomen we een totaal van 250 klachten. De klachten werden opgesplitst in 12 categorieën, een oefening die niet altijd evident is (zie verder). U vindt het overzicht in de hierna volgende tabel, waarin ter vergelijking ook de cijfers van vorig jaar werden opgenomen.

U zal merken dat 2 categorieën met meer dan 50% toegenomen zijn ten opzichte van vorig jaar: '2 materiële levensomstandigheden in de gevangenis' en '6 vormingsactiviteiten en vrijetijdsbesteding'. Dit heeft te maken met twee feiten die ingrijpende gevolgen hadden (en in het tweede geval: nog steeds hebben) voor de bewoners: een aantal materiële problemen die niet direct opgelost geraakten en het blijvend verlengen van het zomerregime omwille van grote personeelstekorten. We komen daar verder uitgebreid op terug.

		2015	2016
1	Plaatsing in een gevangenis en overbrengingen	17	19
2	Materiële levensomstandigheden in de gevangenis	29	51
3	Omstandigheden van het leven in gemeenschap	12	16
4	Contact met de buitenwereld	25	19
5	Godsdienst en levensbeschouwing	2	1
6	Vormingsactiviteiten en vrijetijdsbesteding	8	13
7	Werk	11	14
8	Gezondheidszorg en gezondheidsbescherming	63	47
9	Psychosociale dienst	17	13
10	Orde – veiligheid – gebruik van dwang	51	36
11	Tuchtregime	19	19
12	Commissies van toezicht	4	2
	Totaal aantal klachten	258	250

We willen erop wijzen dat het catalogeren van de verschillende klachten niet eenvoudig noch eenduidig is. Verschillende personen zullen ongetwijfeld een aantal klachten in verschillende categorieën onderbrengen.

De mogelijkheid tot nuanceren ontbreekt soms. Zo komt elke ontevredenheid van een gedetineerde over een beambte of een directeur (“mijn dossier wordt openbaar besproken door aantal vertrouwenspersonen”, “ik word geïnterviewd door beambten”, “rapportbriefjes raken niet bij de directie of er wordt niet op gereageerd”) in de categorie '10 Orde – veiligheid – gebruik van dwang' terecht (als “geweldpleging ten aanzien van gedetineerden door het personeel”) omdat geen andere mogelijkheden voorzien zijn om het optreden van een personeelslid tegenover een gedetineerde in

onder te brengen. Ook in categorie '8 gezondheid' worden zeer uiteenlopende klachten gegroepeerd. “Ik heb tevergeefs zes keer om de dokter gevraagd”, “ik krijg geen medicatie”, “de aardappelen zijn niet gekookt”, “mijn medisch probleem wordt niet serieus genomen”, “het water is waarschijnlijk niet drinkbaar, want ik krijg buikpijn”, worden bijvoorbeeld allemaal in deze categorie ondergebracht.

Elke klacht wordt in de tabel opgenomen. We vragen ons niet af: is hij ernstig of niet, al dan niet terecht, hoogdringend of niet urgent. Een klacht is een klacht, en wordt opgenomen in de statistiek.

De statistiek geeft dus wel enige informatie over de klachten die ingediend worden, maar wordt best op een voorzichtige manier geïnterpreteerd.

2. Observaties

2.1 Langdurige opschorting van een groot aantal activiteiten in het PCB

In de eerste helft van het jaar zijn er, omwille van uiteenlopende redenen, herhaaldelijk (en soms gedurende vrij lange tijd) periodes opgetreden van personeelstekort in het PCB. Om de basiswerking te kunnen garanderen werden dan, net als vorig jaar, de sportactiviteiten als eerste geschrapt, zodat de beampten op andere plaatsen konden worden ingeschakeld. Dit leidde tot frustraties bij de bewoners en tot herhaaldelijke klachten.

In de vakantieperiode, waarin sowieso minder activiteiten doorgaan, werd dit probleem zo acuut dat ondanks het zomerregime extra maatregelen getroffen werden om overal (net) voldoende personeel te kunnen voorzien. Zo werd bijvoorbeeld een sectie van de gevangenis opgeheven, en een groot gedeelte van de medische afdeling, de sectie waar de doktersconsultaties doorgaan, werd, - en dat gebeurde nog nooit voorheen, - gedurende meerdere weken gesloten. Het aanwezige personeel kon daardoor op andere plaatsen worden ingeschakeld. [De sluiting van de medische afdeling werd ondertussen ook in de kerstvakantie doorgevoerd, om dezelfde reden.]

Na de vakantieperiode bleef de personeelsbezetting minimaal. De activiteiten die omwille van het zomerregime waren gestopt, werden niet hervat. Als gevolg hiervan zijn nu reeds maandenlang, met uitzondering van de werkplaatsen, bijna alle activiteiten voor de bewoners opgeschort (zowel vormings-, als socioculturele, als ontspannende activiteiten). Slechts een uiterst minimum aan activiteiten blijft mogelijk. Vorming, sport, ontspanning, georganiseerd contact met mede-gedetineerden, ... wordt niet meer aangeboden. Daardoor is een schier onhoudbare situatie gecreëerd, waarbij gevangenen 23 uur op 24 uur in hun cel moeten verblijven. Hoogstens een paar wandelingen per dag en af en toe een douche zijn voor velen de enige momenten waarop ze hun cel mogen verlaten.

Dit leidt tot grote spanningen bij de gedetineerden. Algemeen was gehoopt dat dit probleem beperkt in de tijd zou blijven, maar het houdt aan en volgens de informatie die ons bereikt zou het nog vele maanden kunnen duren vooraleer het opgelost geraakt.

Als Commissie van toezicht maakten en maken wij ons grote zorgen over de gevolgen hiervan voor de gedetineerden en voor het behoud van de rust binnen de gevangenis.

In december hebben wij hieromtrent de minister van Justitie aangeschreven. De enige trigger voor een positieve evolutie in deze zorgwekkende situatie, lijkt ons immers een snelle aangroei van het personeelsbestand. Omdat ook de opleidingen binnen het PCB zijn gestopt, en omdat de andere activiteiten die vanuit de Vlaamse Gemeenschap worden georganiseerd tot een minimum zijn herleid, hebben we een kopie van onze brief bezorgd aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. We hebben onze bezorgdheid ook gedeeld met de CTRG en de Federale Ombudsman.

Hoewel de minister bijkomend personeel in het vooruitzicht stelde in de loop van het jaar, verloopt de extra aangroei van het personeel erg langzaam, waardoor het 'extra' personeel de normale afvloeiing vervangt en het totale personeelsbestand eigenlijk niet of nauwelijks aangroeit. Op het einde van het jaar was het probleem, ondanks de inspanningen van de minister, verre van opgelost. De situatie blijft onleefbaar voor de bewoners.

2.2 Materiële problemen binnen het PCB

Een aantal materiële problemen, die niet direct opgelost raakten, hadden een grote invloed op de bewoners en zorgden voor een groot aantal klachten in de loop van dit jaar. De twee belangrijkste problemen deden zich voor in de watervoorziening en in de keuken.

Insijpeling in de watertanks van de gevangenis leidde tot besmetting van het water. Er moest overgeschakeld worden op leidingwater, en daar zat dan weer te onvoldoende druk op. Dit zorgde voor ernstige problemen van lage waterdruk, waardoor vele bewoners geen douche meer konden nemen. Dit leidde tot een zeer groot aantal klachten. Sinds de heropstart van onze Commissie van toezicht in 2011 hebben we nooit zoveel klachten over eenzelfde onderwerp gekregen als hiervoor. Dit illustreert de impact op de bewoners. Bovendien is het leidingwater in Brugge erg kalkhoudend. Ook dit gaf aanleiding tot verschillende klachten.

Een tweede groot materieel probleem situeert zich in de keuken, waar verschillende toestellen sinds maanden niet meer functioneren, met een directe impact op het voedingsaanbod. Saus en soep is een luxe, want beide tegelijk klaarmaken is niet meer mogelijk, leerden wij tijdens een geleid bezoek in de gevangenis. Ook de kwaliteit van het eten heeft er onder te lijden. Zeker over de aardappelen ontvingen wij meerdere klachten.

Ook het medisch centrum kende materiaalproblemen. Gedurende lange tijd ontbraken de belletjes van het patiëntenoproepsysteem, waardoor vanaf meerdere bedden de verpleegsters niet konden oproepen worden. Dit is na een erg lange wachtperiode recent in orde gekomen. Een aantal medische toestellen op de operatieafdeling worden niet meer gebruikt en niet vervangen, waardoor sommige medische ingrepen alleen nog in het AZ St. Jan uitgevoerd kunnen worden. Dit ligt niet voor de hand, de hiervoor extra benodigde personeelsinzet (voor bewaking in het ziekenhuis) staat immers haaks op de opgelegde personeelsbesparingen.

De besparingsmaatregelen van de regering liggen gedeeltelijk aan de basis van deze problemen. Zo kregen we te horen dat er als gevolg van de besparingen een rantsoenering van toiletpapier toegepast wordt: één rol per week per gevangene. Budgetten worden niet snel vrijgemaakt, en eens budget voorzien wordt voor vervangingsaankopen, zoals voor de keukentoeestellen, is er nog een hele wachttijd te doorlopen alvorens de toestellen aangekocht zijn en geplaatst kunnen worden. Voor grotere werkzaamheden moet de Regie der Gebouwen tussenkomen, wat weer

extra tijd vergt. Elke ingreep om materiaalproblemen definitief op te lossen vereist een (zeer) lange doorlooptijd. We vragen ons oprecht af in welke mate voldoende snel kan ingespeeld worden op een noodsituatie wanneer de basisbehoeften, de gezondheid en de hygiëne in een penitentiaire inrichting in gevaar komen.

De directie heeft ons ervan ingelicht dat, bij de controles die uitgevoerd werden voor het nazicht van de watertanks, vastgesteld werd dat verscheidene ondergrondse leidingen niet meer in optimale staat verkeren. Nieuwe problemen met de watertoevoer kunnen dus in de nabije toekomst verwacht worden. Het hele gebouw veroudert trouwens. Sleet wordt op vele vlakken merkbaar. We hopen dat preventief optreden door de Regie der Gebouwen tijdig kan ingepland worden om nieuwe noodsituaties te vermijden.

2.3 Gezondheidszorg – Medische klachten

Medische klachten maken nog steeds een vrij aanzienlijk deel uit van het totaal. Het aantal klachten is wel afgenomen tegenover vorig jaar. Binnen de categorie '8. Medische klachten' bevat de subcategorie '8.5 Voeding en hygiëne' daarentegen heel wat meer klachten dan vorig jaar. Dit kan voor een groot deel gekaderd worden in de klachten over de kwaliteit van de maaltijden (zie hoger: defect keukenmateriaal). Daardoor daalt het aantal 'echte' medische klachten nog meer tegenover vorig jaar.

We merken dat er in 2016 minder klachten voorkomen over procedures en bejegening, terwijl de klachten over de medische behandeling min of meer op hetzelfde peil blijven. Deze laatste reeks klachten is zeer uiteenlopend. Het gaat van patiënten die ontevreden zijn omdat hen een bepaalde medicatie niet toegediend wordt, tot patiënten die klagen dat ze zonder duidelijke reden medicatie opgedrongen krijgen. Dikwijls gaat het over een specifieke medische problematiek, over afspraken met externe artsen die niet tijdig vastgelegd of aan de patiënt gecommuniceerd zijn, of over vragen voor een tweede opinie. En dan is er het wellicht onoplosbare probleem dat vele gedetineerden het gevoel hebben slechter behandeld te worden dan mensen buiten de gevangenis met gelijkaardige problemen. Zij hebben bijvoorbeeld de indruk dat de wachttijd voor hun consultatie bij een dokter of in het ziekenhuis systematisch langer duurt dan voor niet-gedetineerden, ook al bevestigen de feiten die indruk niet.

Kritiek op de diagnose of aanpak wordt onderzocht door de arts van onze commissie. Hij blijft van oordeel dat er een correcte medische opvolging gebeurt binnen het PCB en dat, rekening houdend met de detentieomstandigheden, de behandelingen steeds conform zijn met de huidige kennis van de geneeskunde.

Een aantal klachten betreft de toegang tot zorg. De gedetineerden hebben dikwijls de indruk dat hun medische klachten door de beampten of de verplegers onvoldoende ernstig worden genomen, en dat het contact met een dokter ten onrechte uitgesteld wordt. Zeker in de avond- en weekenduren is dit het geval. Tegenover vorig jaar is deze categorie klachten vrij sterk afgenomen.

De CvT stelde een in haar ogen ontoereikende controle op de correcte uitdeling van

geneesmiddelen aan gedetineerden vast. Volgens het hoofdbestuur ligt dat moeilijk in penitentiaire inrichtingen. We komen daar in 2017 op terug.

Een nieuwe klacht in 2016 ging over het ontbreken van afspraken binnen de Medische Dienst en in het AZ St. Jan voor het garanderen van de privacy van de patiënten bij doktersbezoek. Bij navraag bleken wel degelijk afspraken te bestaan, en werd het onderwerp voorgelegd op het overleg binnen de medische afdeling. De directie besteedt hier volgens ons wel degelijk aandacht aan. Het is goed dat dit geregeld onder de aandacht gehouden wordt.

We stellen ons soms de vraag of er voldoende materiaal is in de ziekenboeg. Wordt het beddengoed frequent genoeg verversd? Zijn er voldoende zetels om de patiënten te kunnen laten opzitten? Is de rookruimte in de Medische Boeg voldoende geventileerd? Soms ervaren we een vieze rookgeur op deze afdeling.

We hebben ook onze vragen bij de bezoekmogelijkheden aan bedlegerige personen in de Medische Boeg, en de privacy hierbij? De consultatieruimtes bieden voldoende privacy voor gesprek met arts, maar zij zijn vrij ver verwijderd van de beddenafdeling.

Vorig jaar vingen wij vrij frequent signalen op over een onvoldoende patiëntgerichte zorg binnen het medisch centrum, waarbij de patiënten door sommige verplegenden eerder als gedetineerde dan als zieke beschouwd en behandeld worden. Ook zou een gebrekkige communicatie tussen verpleegkundigen en penitentiaire beambten dikwijls leiden tot heel verschillend optreden tegenover de zieken, en tot spanningen tussen de medische en penitentiaire begeleiders. De directie heeft hiervoor veel aandacht gehad in 2016 en heeft waar nodig geïntervenieerd. Deze klachten komen zo goed als niet meer voor. Wij vinden dit een zeer positieve evolutie.

2.4 Gedetineerden met psychische problemen

Aansluitend op de observaties van vorig jaar heeft de Commissie van toezicht de zorgpsychiaters van het PCB uitgenodigd voor een gesprek.

Eén psychiater is verantwoordelijk voor 40 bedden voor geïnterneerde vrouwen. Hij neemt wekelijks driemaal deel aan het teamoverleg, waarop alle patiënten overlopen worden. Elke patiënt uit het zorgteam wordt dus minstens wekelijks besproken.

In de rest van de gevangenis moet een beperkte equipe een zeer grote bevolking behandelen. Eén psychiater is verantwoordelijk voor de niet-geïnterneerde vrouwen, een ander voor alle mannelijke bewoners. De psychiater ziet de gedetineerden op aangeven of suggestie van het personeel. Hij bepaalt zelf de regelmaat waarmee hij deze mensen ziet. Veelal is dat één- of tweemaal per week.

Voor het ontdekken van mensen die een behandeling nodig hebben is de psychiatrische equipe sterk afhankelijk van de penitentiaire beambten. Zij zijn het die de psychiater attent moeten maken op problemen van psychische aard bij gedetineerden. De dokter doet geen systematische rondgang van alle secties, niet-storende gedetineerden met een psychische problematiek kunnen dus lang aan zijn aandacht ontsnappen zolang het personeel hem op deze mensen niet attent maakt. Zijn ervaring is wel dat de beambten vlot de psychiater waarschuwen als ze een probleem menen te detecteren.

Bevraagd over het probleem met niet-geïnterneerden die in de loop van hun detentie psychiatrische problemen gaan vertonen. antwoordt de psychiater dat wanneer zulke gevallen hem gesignaleerd worden, hij die mensen gaat bezoeken en hen ook blijft opvolgen tot het probleem voorbij is. Maar de problemen moeten hem wel door het gevangenispersoneel gesignaleerd worden, anders blijven ze onder de radar. De dokter geeft aan dat hij niet de bevoegdheid heeft om gedetineerden te laten interneren, hij kan de betrokkene wel behandelen en alle nodige medicatie toedienen. Alle medicatie die de psychiaters voorschrijven is beschikbaar en wordt daadwerkelijk toegediend.

De commissie vreest toch vast dat mensen met psychische problematiek dikwijls niet als dusdanig herkend worden, en dus ook niet gesignaleerd worden bij de psychiaters. Meerdere mensen komen aldus niet aan de nodige opvolging, behandeling en medicatie toe. Er is ook een groot tekort aan beschikbaarheid/aanwezigheid van psychiaters, daardoor is het onmogelijk om iedereen met problemen te ontdekken en om mensen met problemen meer dan alleen maar medicamenteus te behandelen.

De psychiater kan vragen om een gedetineerde te isoleren. Maar isolatie van gedetineerden gebeurt vaker op initiatief van de directie. De psychiater wordt dan niet verwittigd van de isolatie. Dat is meestal ook niet nodig. De gedetineerde ziet wel dagelijks een dokter, die de psychiater kan contacteren.

Bevraagd over de drugsproblematiek bevestigen de artsen het problematische drugsgebruik in de gevangenis. Het probleem is groot en neemt alleen maar toe. Vervangende middelen voor druggebruik worden wel voorgeschreven, maar ze worden snel afgebouwd. Ook de "Benzoverslaving" is groot, heel wat gedetineerden dringen aan op geneesmiddelen met Benzodiazepinen. Het Ministerie van Justitie dringt systematisch aan op de afbouw van dergelijk middelengebruik, en daar houden de psychiaters van het PCB zich aan. Zij signaleren in dit verband dat in de Brugse gevangenis in de loop van het jaar een dokter aan het werk gegaan is als verslavingsarts.

Zeer positief was de aankondiging dat er plannen zijn om bij de mannen een zorgafdeling te creëren. Tot dertig gedetineerden zouden er terecht kunnen voor psychische zorg, een beetje naar het model voor geïnterneerde vrouwen. Het project is heel concreet en zou ten laatste in 2017 gerealiseerd worden. Wij volgen dit zeker op.

2.5 Aantal imams

Af en toe ontvangen wij klachten over het ontbreken van erediensten voor moslims en het beperkt tot onbestaand contact van gedetineerden met een imam. Vorig jaar al signaleerden wij dat er slechts één imam af en toe aanwezig is op het PCB, voor een vrij grote populatie moslims, en dat die imam wegens tijdsgebrek en wegens taalproblemen er inderdaad niet in slaagt om met iedereen die het vraagt contact te hebben. De huidige imam spreekt blijkbaar geen Arabisch, waardoor contacten met een groot deel van de moslimpopulatie zeer moeizaam verlopen of gewoon niet doorgaan. De vertrouwensfiguur die een imam is kan een positieve invloed hebben op zijn gelovigen. Volgens ons is het aangewezen om zo snel mogelijk de bestaande vacature in te vullen.

2.6 Een aantal opmerkelijke klachten

We willen kort melding maken van (onze bedenkingen bij) een aantal uiteenlopende klachten, die elk op zich bestaande problemen illustreren. In meerdere gevallen worden die problemen groter en moeilijker oplosbaar als gevolg van het tekort aan personeel.

De eigen kledij op de mannenafdeling is nog niet ingevoerd, ondanks beloftes die telkenjare herhaald werden. Een aantal praktische problemen, zoals de plaatsing van wasmachines, is zo goed als afgewerkt. Voor het uitrollen van het nieuwe systeem is echter voldoende mankracht nodig, en die ontbreekt nu.

We stellen vast dat de gevangenisbevolking weer toeneemt naar het jaareinde toe. Dit zal, met de beperkte personeelsbezetting, de problemen alleen maar doen aangroeien, vrezes wij.

Gedetineerden worden binnen het PCB weinig of niet voorbereid op reïntegratie, hetgeen nochtans een basis is van de wetgeving. Wij ontvingen ook meerdere klachten over de werking van de PSD. De voornaamste opmerkingen betreffen laattijdig opstellen van de dossiers en niet altijd rekening houden met de positieve elementen die de gedetineerden aanbrengen. De directie geeft aan dat een deel van de achterstand, vooral op de afdeling Mannen 1, verklaard kan worden door de gelijktijdige afwezigheid van meerdere psychologen. De manier van (samen)werken van de PSD en de diensten van de Vlaamse Gemeenschap wordt in 2017 geëvalueerd en zonedig bijgestuurd.

Het personeelstekort heeft ook een invloed op de bekendmaking van de Commissie van toezicht binnen de gevangenis. Voorheen werd een korte meertalige tekst periodiek op een speciaal televisiekanaal verspreid. Ook het personeelslid dat hiervoor instond heeft andere taken toegewezen gekregen.

Wij stellen vast dat het voor de bewoners niet eenvoudig is om een duidelijke up to date versie van het huishoudelijk reglement te kunnen raadplegen. Er is altijd wel iets anders in voege dan hetgeen officieel goedgekeurd is door de Minister. Per afdeling of sectie kunnen dan nog andere regels gelden. Dit maakt het voor de bewoners niet altijd gemakkelijk te weten welke regelgeving voor hen in voege is.

Enkele gedetineerden uit de afdeling individuele bijzondere veiligheid gaven aan dat zij geen enkele invloed kunnen uitoefenen op hun statuut als terreurverdachten (noch op hun verblijf op een hoog beveiligde afdeling). Dit heeft een zeer ingrijpende invloed op hun dagelijkse leefomstandigheden. Zij voelen zich machteloos tegen die beslissing, waartegen zij blijkbaar geen verhaal hebben.

2.7 Brandveiligheid slaappleatsen Ruiselede

We maken ons nog steeds grote zorgen over de brandveiligheid in de slaappleatsen van het PLC te Ruiselede. De slaappleat bestaat uit houten chambrettes, wat bij brand tot zeer risicovolle situaties zou leiden aangezien de ramen afgeschermd zijn met tralies.

We stellen vast dat de directie zeer veel aandacht besteedt aan het probleem, de brandweerinspectieverslagen naleeft, zorgt voor geschikte nooduitwegen en uiterst streng optreedt tegen roken op de kamers.

Dat verandert echter niets aan het basisprobleem dat een grote slaappleats bestaat uit tientallen chambrettes die opgetrokken zijn uit zeer brandbare houten wanden, en dit zonder extra evacuatiemogelijkheden.

Er zou eerstdaags een nieuwe infrastructuur opgetrokken worden te Ruiselede, met als eerste bedoeling de bestaande slaappleatsen te vervangen. We kunnen dit alleen maar toejuichen en aandringen op een snelle realisatie, zodat voorzien wordt in een correcte en brandveilige accommodatie.

2.8 Samenwerking met de directies

Hoewel wij ook wijzen op een aantal aangekondigde positieve evoluties, ligt de nadruk in dit jaarverslag toch vooral op zaken die fout lopen en signaleren wij in eerste instantie mogelijke verbeterpunten. Wij willen ook de aandacht vestigen op de goede samenwerking met beide directies, wat ons inziens een onontbeerlijke voorwaarde is om onze taak als bemiddelaar tussen bewoners en directie tot een goed einde te kunnen brengen. We stellen een bereidheid vast om alle klachten te onderzoeken. We ervaren ook dat, wanneer een klacht als gegrond erkend wordt, de directies op zoek gaan naar een individuele oplossing voor het probleem of zelfs een bestaande werkwijze (gedeeltelijk) aanpassen opdat een probleem in de toekomst minder gemakkelijk zou kunnen voorkomen. We willen de directies van PCB en PLC bedanken voor de constructieve samenwerking.

3. Verwachtingen ten opzichte van de CTRG

Als Commissie van toezicht verwachten wij ondersteuning en coördinatie van de CTRG op zowel inhoudelijk als administratief vlak.

3.1 Vorig jaar (2015)

Wij ondersteunen nog altijd de krachtlijnen, zoals wij ze vorig jaar in ons jaarverslag hebben opgenomen. We hebben niet de indruk dat de CTRG op onze verwachtingen heeft ingespeeld (behalve misschien het opstellen van een lijst van leden van Commissies van toezicht die een of meer vreemde talen machtig zijn, wat als een onrechtstreeks antwoord op onze vraag naar tolken kan worden geïnterpreteerd). We hebben alleszins geen enkele rechtsreekse reactie van de CTRG ontvangen.

Daarom herhalen we nogmaals wat we vorig al in het jaarverslag 2015 vermeldden: een aantal krachtlijnen, op een samengebalde manier opgesomd.

inhoudelijk:

- *initiële en permanente vorming van nieuwe leden van de Commissie van toezicht,*
- *aanbrengen van methodieken, best practices, klachtenprocedures,*
- *streven naar meer eenheid van werking tussen de verschillende CvT's, met oog voor eigenheid,*

administratief:

- *database op basis van trefwoorden (wetgeving, huishoudelijk reglement, vroegere antwoorden aan gedetineerden),*
- *beveiligde opslag van gegevens, beschikbaar voor alle commissieleden,*
- *beveiligde communicatie tussen commissieleden (want uitwisseling info over gedetineerden), en*
- *opbouwende antwoorden op concrete vragen die onze werking belemmeren (zoals bijvoorbeeld: hoe en op welke manier kunnen we, wanneer nodig, beroep doen op tolken en hoe kunnen we hen een vlotte betaling garanderen?).*

Wanneer in de (nabije?) toekomst de Klachtencommissie zou van start gaan binnen de commissies van toezicht, dan verwachten we ook daar een gedegen ondersteuning vanuit de CTRG, en zeker:

- *gedegen vorming en permanente ondersteuning van de Klachtencommissies, en*
- *continu beschikbaar klankbord binnen CTRG voor praktijkvragen, zeker in de opstartfase (we hebben dit probleem, hoe kunnen we hier op een juridisch correcte manier reageren?).*

3.2 Dit jaar (2016)

Dit jaar, nu de basiswet via Potpourri IV aangepast werd, formuleren wij een aantal specifieke verwachtingen ten aanzien van de CTRG ter voorbereiding van een wijzigende werking. Als Commissie van toezicht dringen wij sterk aan, en zeker nu, op ondersteuning, begeleiding, opleiding en coördinatie van de (leden van de) Commissies van toezicht vanuit de Centrale Raad.

We verwachten onder meer van de CTRG dat hij:

- zo snel mogelijk een geconsolideerde versie van de basiswet aan de Commissies van toezicht bezorgt, met opgave van de artikels die nu al in voege getreden zijn en de implicaties daarvan op de werking van de commissies; en voor de artikels die nog niet in voege getreden zijn, de datum waarop die artikels zullen in voege treden of de data voor invoegetredeing zoals de minister die in zijn huidige planning voorziet;
- een standpunt inneemt over een aantal praktische zaken die door de gewijzigde wet niet geregeld worden; we denken dan bijvoorbeeld aan:
  - ~ hoeveel leden (en evenveel plaatsvervangers) telt elke Commissie van toezicht?
  - ~ mag elke Commissie van toezicht zelf zijn ledenaantal kiezen of bepaalt de CTRG dit?
  - ~ kunnen de commissies nu al plaatsvervangers aanstellen op basis van de gewijzigde wet?
  - ~ voor welke taken en onder welke omstandigheden kunnen plaatsvervangers ingeschakeld worden?
  - ~ eindigen de huidige mandaten van de commissieleden na 4 jaar en de toekomstige na 5 jaar?
  - ~ of wordt de duur van de lopende mandaten automatisch verlengd tot 5 jaar?
- minstens één lid van het vast bureau van de Centrale Raad aanstelt, en bij voorkeur één lid per taalrol, die als hoofdbevoegdheid (als enige bevoegdheid?) heeft de Commissies van toezicht te ondersteunen, te coördineren en te controleren, en die daartoe de benodigde vorming en competenties bezit;

- een initiële en permanente vorming voorziet voor de leden van de Commissies van toezicht;
- daarnaast ook, en na de recente wetwijziging prioritair, nadenkt over de manier waarop de Klachtencommissies moeten functioneren en hiervoor een gedegen en adequate opleiding voorziet;
- de toekomstige manier van werken van de Klachtencommissies inspireert op de praktijk in Nederland en ervoor zorgt dat de opleiding ook aandacht besteedt aan (en ons bij voorkeur ook in de praktijk laat kennis maken met) de manier waarop de Klachtencommissies in Nederland functioneren;
- een leidraad opstelt voor de selectie en aanwerving van de leden van de Klachtencommissies (juridische kennis, vorming, competenties, ervaring, ...);
- een praktijkgids opstelt voor de werking van de Klachtencommissies:
  - ~ welke klachten zijn ontvankelijk en welke onontvankelijk?
  - ~ welke procedures moeten gevolgd worden opdat de Klachtencommissie op een juridisch correcte manier optreedt?
  - ~ welke timing moet gerespecteerd worden?
  - ~ wie moet uitgenodigd worden op de zitting en op welke manier?
  - ~ in welke lokalen kan de Klachtencommissie samenkomen?
  - ~ op welke dagen en tijdstippen kan een samenkomst georganiseerd worden?
  - ~ welke verslaggeving is vereist (ook wanneer een klacht onontvankelijk blijkt), binnen welke termijn en wie zijn de bestemmingen ervan?
  - ~ ...
- indien dit vanuit de praktijkgids aangewezen lijkt, aanbeveelt dat, vanaf een bepaald aantal te behandelen klachten, een plaatsvervangende secretaris ingeschakeld wordt om de correcte werking van de Klachtencommissie te garanderen;
- een aanvaardbaar voorstel formuleert voor bezoldiging van de leden van de Klachtencommissie, bij voorkeur gekoppeld aan het aantal prestaties;
- continu beschikbaar klankbord organiseert binnen de CTRG waar de Commissies van toezicht op een eenvoudige en snelle manier terecht kunnen voor praktijkvragen omtrent het functioneren van de Klachtencommissies, zeker in de opstartfase (we hebben dit probleem, hoe kunnen we hier op een juridisch correcte manier op reageren?);
- de verplaatsingskosten berekent van adres tot adres, zodat de correcte verplaatsing vergoed wordt;
- een vlot systeem voorziet voor snelle recuperatie van gemaakte kosten en eenvoudige aanwending van het jaarbudget van elke Commissie van toezicht.

Wij hopen op een positieve en constructieve reactie vanuit de CTRG op onze voorstellen en verwachtingen.